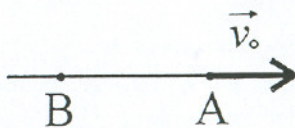
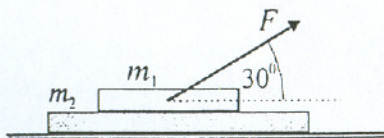

ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ И МИНИСТАРСТВО
ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Задаци за републичко такмичење ученика основних школа
из физике школске 2002/03.

VII разред

1. Тело је гурнуто брзином $v = 5 \text{ m/s}$ уз стрму раван нагиба 30° . После колико времена ће брзина тела поново бити v , ако је коефицијент трења $\mu = 0,1$?
2. Тела маса $m_1 = 2,5 \text{ kg}$ и $m_2 = 5 \text{ kg}$ налазе се на хоризонталној подлози, као што је приказано на слици 1. На горње тело делује сила $F = 10 \text{ N}$ под углом од 30° . Одредити убрзања тела, ако је коефицијент трења између тела $\mu_1 = 0,2$, а између доњег тела и подлоге $\mu_2 = 0,05$.
3. Материјална тачка почиње да се креће из тачке A брзином $\vec{v}_0$ интензитета 10 m/s , и после извесног времена долази у тачку B (слика 2). Колики је укупан пут материјална тачка прешла, ако је на њу све време деловала константна сила у правцу кретања, која обезбеђује константну промену брзине са временом од 2 m/s^2 . Растојање између тачака A и B износи $l = 39 \text{ m}$. Наћи средњу брзину материјалне тачке v_{sr} на целом путу.
4. Гумена лоптица слободно пада са висине $h = 20 \text{ m}$ на глатки хоризонтални под. Судар са подлогом није еластичан. При сваком удару лоптица губи исти део енергије, при чему је k однос кинетичке енергије лоптице непосредно после и непосредно пре судара. После другог удара о под лоптица одскаче до висине $h_2 = h/2$. Одредити укупно време кретања лоптице као и вредност коефицијента k . Отпор ваздуха занемарити.
5. Хомогена коцка померена је за неко растојање L и то једанпут вучењем по поду, а други пут тумбањем (тј. превртањем преко ивица). Коефицијент трења коцке о под при клизању је μ , а при тумбању нема проклизавања. За коју ће вредност μ рад померања коцке вучењем по поду бити једнак раду који треба утрошити на померању коцке тумбањем?

Напомена: За убрзање Земљине теже узети $g + 10 \text{ m/s}^2$.

Задатке припремио: др Иван Манчев

Рецензент: др Мома Јовановић

Председник комисије: др Надежда Новаковић

Сваки задатак се бодује са 20 поена

Свим такмичарима желимо успешан рад

**ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ И МИНИСТАРСТВО
ПРОСВЕТЕ И СПОРТА**

Решења задатака за републичко такмичење ученика основних школа
из физике школске 2002/03.

VII разред

1. Тело се креће уз стрму раван равномерно успорено до заустављања. Успорене одређујемо једначином $ma_1 = F_p + F_{tr} = \frac{1}{2}mg + \frac{\sqrt{3}}{2}\mu mg$, односно $a_1 = \frac{g}{2}(1 + \mu\sqrt{3}) = 5,87m/s^2$. Време успореног кретања тела је $t_1 = v/a_1 = 0,85s$. За убрзано кретање низ стрму раван важи једначина $ma_2 = F_p - F_{tr} = \frac{1}{2}mg - \frac{\sqrt{3}}{2}\mu mg$, односно $a_2 = \frac{g}{2}(1 - \mu\sqrt{3}) = 4,13m/s^2$. Тело ће достићи брзину v после времена $t_2 = v/a_2 = 1,21s$. Тражено време је $t = t_1 + t_2 = 2,06s$.
2. Једначина кретања за тело масе m_1 је $F_p - F_{tr1} = m_1a_1$, где је $F_{tr1} = \mu_1(m_1g - \frac{1}{2}F) = 4N$ сила трења, а $F_p = \frac{\sqrt{3}}{2}F$. Одатле добијамо да је $a_1 = \frac{F(\sqrt{3} + \mu_1)}{2m_1} - \mu_1g = 1,86m/s^2$. Једначина кретања тела масе m_2 је $F_{tr1} - F_{tr2} = m_2a_2$, при чему је $F_{tr2} = \mu_2[(m_1 + m_2)g - \frac{1}{2}F] = 3,5N$. На основу тога добијамо $a_2 = \frac{(\mu_1 - \mu_2)(2m_1g - F)}{2m_2} - \mu_2g = 0,1m/s^2$.
3. Уведимо координатни систем чији ће почетак бити у тачки A , тако да се x -оса поклапа са правцем и смером почетне брзине. Материјална тачка ће у тачку B доћи када је смер убрзања a супротан смеру почетне брзине. Укупан пут који материјална тачка пређе је $S = l + 2x_{max}$. Како је $v_0^2 = 2ax_{max}$, то је $x_{max} = v_0^2/(2a) = 25m$. Пређени пут је $S = l + v_0^2/a = 89m$. Укупно време кретања материјалне тачке је једнако збиру времена кретања у позитивном и негативном смеру x осе $t = t_1 + t_2$. Даље је $t_1 = v_0/a = 5s$, док t_2 налазимо из формуле $l + x_{max} = at_2^2/2$. Укупно време је

$$t = \frac{v_0}{a} + \sqrt{\frac{2l + v_0^2/a}{a}} = 13s.$$

Средња брзина материјалне тачке је $v_{sr} = \frac{S}{t} = 6,85m/s$.

4. Квадрат брзине непосредно после првог удара је $v_1^2 = k(2gh)$, док је квадрат брзине непосредно после другог удара $v_2^2 = kv_1^2 = k^2(2gh)$; са том брзином тело достиже висину $h/2$ тј. $v_2^2 = kv_1^2 = 2gh/2$. Одатле следи да је $k^2 2gh = gh$ тј. $k = 1/\sqrt{2} = 0,707$. Уколико са h_1 обележимо максималну висину коју достигне тело после првог удара $h_1 = v_1^2/(2g) = k(2gh)/(2g) = kh$. Укупно време је $t = t_1 + 2t_2 + t_3$ при чему је $t_1 = \sqrt{2h/g}$, $t_2 = \sqrt{2h_1/g} = \sqrt{k2h/g}$ и $t_3 = \sqrt{2h_2/g} = \sqrt{h/g}$, односно $t = \sqrt{2h/g}(1 + 2\sqrt{k} + 1/\sqrt{2}) = 6,78s$.
5. При вучењу рад је једнак $A_1 = mg\mu L$, где је m маса коцке. При тумбању коцке врши се превртање $n = L/a$ пута (a -ивица коцке). Рад за једно превртање је $mg a(1/\sqrt{2} - 1/2) = 0,207mga$, јер тежиште треба да се подигне од $a/2$ до половине дијагонале $a\sqrt{2}/2$. За n превртања рад ће бити једнак $A_2 = 0,207mgL$. Радови A_1 и A_2 биће једнаки за $\mu = 0,207$.